

ATELJÉN 2019

- tillsammans skapar vi
framtidens trygghetssystem

En diskussion om pensionssystemet – på riktigt

Alecta förvaltar kollektivavtalad tjänstepension för 2,5 miljoner privatkunder och 35 000 företag. Vi är en central aktör i det svenska trygghetssystemet och, genom vårt ägande, i det svenska näringslivet. Alla delar av samhället påverkar oss, och vi vill vara med och påverka det som i sin tur påverkar förutsättningarna för att ge våra kunder en bra pension och ett långsiktigt hållbart pensionssystem.

Det är därför vi varje år samlar en spännande grupp människor på Ateljén. I år var 90 personer från näringslivet, partsvärlden, tech- och startupsfären, politiken, akademien och opinionsbildare på plats för att diskutera framtidens trygghetssystem.

Alecta behöver vara med i diskussionerna för att förstå, analysera, påverka och diskutera för att i slutändan kunna skapa en så bra pension som möjligt för så många som möjligt.

Ateljén är en mötesplats där vi kan samtala med människor från olika delar av samhällsapparaten som påverkar vår affär och våra kunder. Det är gynnsamt för oss att förstå samtliga delar av den omvärld där vi är aktiva. Vi behöver lyfta blicken och förstå hur våra branschkollegor, näringslivet och politiker tänker om framtiden.

Samtidigt är det viktigt att fler aktörer inom olika delar av samhället förstår vikten av ett långsiktigt hållbart pensionssystem för en hållbar samhällsutveckling, och vilka trender som påverkar systemet. Ju fler som får den insikten och ju fler som pratar om det i nya kretsar, desto bättre blir förutsättningarna för en gynnsam utveckling av systemet. Vi har betalat ut tjänstepensioner i hundra år och vill göra det i minst hundra år till. Då behöver vi vara lyhörda och aktiva.

Vår långa tidshorisont leder oss till Ateljéns huvudtalare 2019, David Wood, som talade om inkluderande omställning, eller Just Transition. Långsiktigt hållbara bolag behöver ställa om för att möta tidens och framtidens utmaningar. - och för att skapa så mycket värde som möjligt behöver så många som möjligt gynnas av omställningen. Det är en spännande tanke som stämmer väl överens med den svenska modellen.

I den här rapporten om Ateljén 2019 kommer vi att gå igenom begreppet Just Transition och vad vi ser som applicerbart på det svenska trygghetssystemet. Vi kommer även att dela med oss av en del av de spännande diskussionerna under dagen.

Trevlig läsning,
Magnus Billing

Just Transition – inkluderande omställning

Begreppet Just Transition är inskrivet i Parisavtalet och kan beskrivas som en kombination av klimatinriktat hållbarhetsarbete och social inkludering. Företrädarna för ansatsen menar att en del av jordens befolkning riskerar att hamna efter i omställningen till en hållbar värld. Detta i sin tur riskerar att skapa instabilitet, som vi sett i Frankrike med Gula västarna eller i Sverige med bensinupproret. Ju fler personer som får ta del av de ekonomiska fördelarna med en hållbar omställning desto mer kommer omställningstakten öka, tillväxttakten likaså och de ekonomiska klyftorna minska. Genom ökad dialog mellan arbetsgivare, fackförbund, NGO:s och politiker ska distribution av ekonomiska resurser blir mer jämställd.

Det låter rimligt, men är inte lätt att genomföra i praktiken. För det första krävs det enormt mycket kapital för att klara omställningen. IEA (International Energy Agency) räknar med att det behövs cirka 3,5 biljoner dollar årligen i investeringar enbart i energisektorn fram till år 2050. Och för det andra kommer omställningen att påverka cirka 1,5 miljarder arbetande människor världen över.

David Wood

Harvard University och Director of the Initiative for Responsible Investment (IRI)

”

I thoroughly enjoyed my day at the Alecta meeting! In spite of being the only person there who didn't know Swedish. Seeing a pension fund organize social dialogue across sectors, with labor, government, finance, business, and community taking part in a general discussion about the Just Transition and other difficult topics, was inspiring – and for me provided a great example of how asset owners can tackle their responsibility as actors in the broader political and social realms that finance too often ignores. I came home full of ideas.

Vidare är det en viktig förutsättning för ett hållbart pensionssystem och dess legitimitet att så många som möjligt inkluderas på arbetsmarknaden. Dessutom förvaltar pensionsförvaltare, som Alecta stora volymer långsiktigt kapital som skulle kunna investeras i infrastruktur eller andra omställningsinitiativ. Pensionskapitalet kan alltså spela en viktig roll i omställningen till ett klimatanpassat samhälle, och samtidigt bidra till att stärka såväl förutsättningarna som legitimiteten för pensionssystemet. I en kommentar efter sin medverkan på Ateljén summerar huvudtalare David Wood själv vad han ville förmedla:

The transition to a low-carbon economy requires a whole economy approach – we can't decarbonize without significant changes in how we produce and consume things across sectors including energy, transport, infrastructure and real estate, agriculture, and so on – and the speed and scale of the necessary transition necessarily entails a commitment to industrial policy that tackles the challenge. A carbon price alone won't do it.

The Just Transition is a phrase meant to inform this planning. For both ethical reasons – we should optimize the social outcomes of any major restructuring of the economy to promote human welfare and environmental sustainability – and instrumental reasons – social cohesion is a precondition for effectively meeting the challenge of the climate crisis – we need to make workers and communities central to organizing the low-carbon transition.

Vad görs idag?

David Wood, chef på the Institute for Responsible Investment på Harvard, är en av begreppets främsta företrädare. Under sitt framförande på Ateljén berättade han att begreppet från början kommer från fackföreningsrörelsen men har spritt sig. Idag är det flera länder som implementerat olika lagar och regelverk baserat på den definition av begreppet som togs fram av ILO (International Labor Organisation), FNs organ med ansvar för internationella standarder för arbetsvillkor.

- Sydafrika var först ut efter Parisavtalet och inkorporerade tankar om just transition i sin "Nationally Determined Contribution"-plan med orden "an inclusive and just transition requires time and well planned low-carbon and climate resilient development."
- Kanada lanserade 2018 en "Task Force on the Just Transition for Canadian Coal-power workers and Communities". Syftet är att arbetet med att fasa ut kol ska ske utan att skapa massiv arbetslöshet.

- I Australien kom den lokala regeringen, facken och näringslivet överens om ett initiativ för att hantera nedstängningen av Engie's Hazelwoods kolkraftsstation. Det fick namnet the "Latrobe Valley Worker transfer Partnership Scheme" och presenterades i maj 2018.
- Italienska energiföretaget Enel har åtagit sig att fasa ut all användning av kol till 2050 och slöt en global överenskommelse med fackförbunden om inkluderande omställning fokuserad på skäliga arbetsvillkor, kompetensutveckling och möjlighet till omplacering.
- I USA har man skapat en Just Transition Fund som använder statliga medel för att investera i småskalig och hållbar innovation i de kolberoende områdena i Appalacherna. (Woods, et. al. Climate Change and the Just Transition: A Guide for Investor Action)
- I sitt förslag till EU:s Green Deal har EU budgeterat 4,8 miljarder Euro för en "Just Energy Transition Fund". Fonden ska stötta de som drabbas av omställningen från kolproduktion till fossilfria bränslen.

Daniel Suhonen

grundare tankesmedjan Katalys
och S-föreningen Reformisterna

I den här branschen där jag befinner mig i politiken så är det väldigt spännande att få ägna en hel dag åt att prata och diskutera med andra engagerade och kunniga personer. Det som jag tar med mig från Ateljén är att politiken måste bli mycket mer visionär och peka ut tydligare målbilder för hur man vill att samhället ska ställa om.

Något för alla? Eller ”bara” fackföreningarna?

Förespråkare av Just Transition är inte heller ensamma om att tala om att bolag idag bör bidra till värden utöver avkastning till aktieägare. Man talar om ett bredare syfte för företag. Exempelvis har Investor utökat sitt 'purpose' till “create value for people and society by building strong and sustainable businesses.”

Exemplen på det “nya” sättet att se på ett bolags roll duggar tätt. Business Roundtable, en medlemsorganisation för vd:ar i stora amerikanska bolag med totalt mer än 15 miljoner anställda, gick tidigare i år ut och berättade att de omdefinierat bolagens syfte borde vara [”An Economy That Serves All Americans”](#). De menar att bolagen har ett ansvar att skapa nytta för alla intressenter: aktieägare, anställda, kunder, underleverantörer och lokalsamhällen. Tidigare i år skrev Financial Times en artikel om att Anne Richards, vd på Fidelity International, och Andreas Utermann, vd på Allianz Global Investors, båda uttalat sig om att vi behöver ”rethink capitalism” – att vi måste ”end our obsession with ever-increasing GDP” och att jakten på evig tillväxt är vårt sätt att [”borrow from the future while destroying the environment”](#)

Caroline af Ugglas

Vice Vd, Svenskt Näringsliv

”

Anledningen till att svensken är så bekväm med den omställningen vi är på väg in i är för att vi är duktiga på omställning i ett internationellt perspektiv. Men vi måste fortsätta att arbeta med de här frågorna, och utmaningarna är större idag än när våra strukturer byggdes upp. Vi på Svenskt Näringsliv försöker hitta inspiration på flera olika ställen och Ateljén är en mycket bra källa till inspiration.

I sitt årliga CEO letter tar Larry Fink, vd för Blackrock, världens största kapitalförvaltare, upp vikten av inkluderande omställning: Governments and the private sector must work together to pursue a transition that is both fair and just – we cannot leave behind parts of society, or entire countries in developing markets, as we pursue the path to a low-carbon world.

Ytterligare ett exempel är att Alecta, tillsammans med några av ovan nämnda bolag och andra svenska investerare, är medgrundare till the UN-backed Net-Zero Asset Owner Alliance. Ett initiativ där medlemmarna åtar sig att ha nettonoll utsläpp i sina portföljer år 2050.

Gott så. Det finns många tankar om att vi behöver ställa om, men det kanske är just i ”hur” detta skall ske som 'An investors Guide to Just Transition' kan ge vägledning. Vetenskapen pekar på att omställning är nödvändig, och Just Transition är en ansats för att göra det på ett sätt som skapar värden för alla de intressenter som Business Roundtable säger sig värna om: Aktieägare, anställda, kunder, underleverantörer och lokalsamhällen.

Den svenska modellen – ett recept för Just Transition?

Under Ateljén 2018 var journalisten och författaren David Crouch huvudtalare. Han pratade om den ”nya” svenska modellen utifrån sin bok Bumblebee Nation. I förra årets rapport skrev Crouch:

In business and industry, Sweden has a distinctive approach which I think is particularly viable today. Since the 1990s, the country has modernized its economic model by expanding market mechanisms, while maintaining other features that set it apart from other national economies. These include collective bargaining with the trade unions, wages determined centrally to maintain the competitiveness of exports, unusual support mechanisms for people who lose their jobs through restructuring, and family policies encouraging women to combine careers with children.

The ownership structure of industry is also distinct, with incentives for investors to prioritize long-term growth over the short-term share price. Sweden emerged from the 2008 global financial crisis in better shape than many other advanced economies. There are challenges, not least those posed by immigration and asylum. But the model is based on resilient institutions and relationships and has enormous potential to transform problems into opportunities.

Det är just denna typ av ”resilient relationships”, en central del av den svenska modellen, som gör att Sverige redan tagit steg mot en implementering av ansatsen Just transition.

Alecta är ett ömsesidigt bolag, vilket innebär att vi ägs av våra kunder. Kunderna representeras i styrelsen av arbetsmarknadens parter och de för i praktiken pågående samtal som ska gynna båda parter. De bevakar sina medlemmars intressen – arbetsgivarna och löntagarna. Denna kontinuerligt pågående diskussion bidrar till den hållbara och inkluderande omställning som David Wood pratade om i sitt föredrag under Ateljén.

The just transition: five action areas for investors

Pensionskapitalets roll i omställningen

Pensionssparande är en betydande del i den globala ekonomin. 2017 stod pensionskapitalet för cirka 30 % av de globala finansiella tillgångarna. 2018 uppgick det samlade globala pensionskapitalet till 40 biljoner dollar. Hur det globala pensionskapitalet investeras har således en enorm påverkan på tillgången till kapital för olika sektorer och branscher.

I oktober 2019 har 187 av de 197 länder som står bakom FN:s klimatkonvention formellt godkänt Parisavtalet från 2015. Sverige ratificerade avtalet redan 2016, liksom 55 andra länder. Flera av de bolag vi är ägare i arbetar för att minska sitt koldioxidavtryck för att uppnå målen i Parisavtalet.

EU håller i skrivande stund på att färdigställa en förordning där de klassificerar investeringar efter en grön taxonomi. I praktiken innebär det att EU skapar en vägledning till vilka verksamheter som klassas som gröna. Detta görs för att driva kapital till verksamheter som bidrar till en grön och hållbar omställning.

Den 11 december presenterade EU-kommissionens ordförande, Ursula von der Leyen, de 50 punkter som ingår i EU:s nya tillväxtstrategi the European Green Deal. På sin presskonferens sa von der Leyen att ”no one should be left behind” och att det måste ske en Just Transition.

Att bidra till klimatomställningen är ett krav lika mycket som det är ett val för oss som kapitalförvaltare.

På Alecta är vi övertygade om att det inte finns en konflikt mellan hållbar omställning och god avkastning för våra pensionssparare, det bygger på ett långsiktigt perspektiv. Vi förvaltar ett betydande pensionskapital åt företag och arbetstagare. Vårt främsta uppdrag är att skapa ekonomiskt värde, en kostnadseffektiv pensionsförsäkring för arbetsgivaren och en trygghet för arbetstagaren: en bra tjänstepension. När man kan förena den ekonomiska nyttan med klimatnytta och social nytta använder vi våra sparares pengar på ett klokt och effektivt sätt.

Grundbulten i Just Transition är dock att omställningen ska ske på ett inkluderande sätt, där man som investerare säkerställer att så många grupper som möjligt drar fördel av förändring. Den typen av dialog sker kontinuerligt genom att arbetsmarknadens parter representerar ägarna i vår styrelse.

Katrine Marcal

moderator och journalist

”

Den här typen av mötesplatser där man samlas och kommer från många olika ingångar och försöker lösa problem tillsammans är något av det bästa vi har i Sverige. Därför tycker jag väldigt mycket om den här mötesplatsen.

Vad tar vi med oss framåt?

Under Ateljén diskuterades en mängd spännande idéer och initiativ för att vi tillsammans ska kunna lösa de utmaningar som det svenska trygghetssystemet står inför. Vi diskuterade inte enbart Just Transition utan även Sveriges roll i den globala ekonomiska värdekedjan, hur ska vi locka till oss globala talanger, om vi får det vi betalar för inom socialförsäkringarna och vem som egentligen har ansvaret för att driva omställning – staten eller näringslivet?

Korta sammandrag av samtliga diskussioner går att läsa på alecta.se/ateljen, men vi vill avsluta den här sammanfattningen om dagens huvudtalare och tema med några ord från en av dagens workshopledare, Thomas Frostberg.

För att allt detta (en hållbar omställning, red. Anm.) ska lyckas krävs dock en ökad tillit i samhället, så väl mellan olika sektorer och aktörer som mellan olika befolknings- och åldersgrupper samt storstad och landsbygd,

för att skapa en känsla av att omställningen som görs – och som bitvis kommer att vara smärtsam för många på olika sätt – är för allas bästa på lång sikt.

Annars kommer det att vara svårt att motivera varför olika kostnader och negativa konsekvenser av omställningen måste tas. Sannolikt är detta dock den svåraste nöten att knäcka av dem alla. En möjlig väg framåt kan då vara de klassiska områdena folkbildning och folkrörelserna, där näringslivet skulle kunna börja samverka mer aktivt direkt med civilsamhället för att nå ut till människor som berörs och bygga kunskap bland dessa grupper.

Det är här som Alecta vill vara en del, som en aktiv samtalspart, mitt i det svenska trygghetssystemet. Vi skapades av arbetsmarknadens parter och ägs av våra kunder, såväl arbetsgivare som arbetstagare. Samverkan är en del av vårt ursprung och av vår affärsidé, och vi har inte några vinstintressen. Därför tror vi att vi med Ateljén kan bidra med en samtalsarena som uppfattas som trovärdig och neutral.

Vi hoppas att ni vill delta i det samtalet med oss.

Joakim Bornold

Sparekonom, Söderberg & Partners

”

Ateljén ger mig möjlighet att träffa människor jag annars aldrig hade träffat. Jag är alltid på jakt efter ny input, och här känns det som jag kan få det. Att vi i pensionsbranschen har stora utmaningar och mycket att brottas med har blivit tydligt idag, men vi vet om dem och arbetar tillsammans för att lösa dem. Vi vet vad som behöver göras.

alecta

Trygghet växer när den delas